

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Робоча програма навчальної дисципліни
"ІНВЕСТУВАННЯ"

для студентів напряму підготовки 6.030508
"Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси"
всіх форм навчання

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 12 від 05.02.2013 р.

Укладачі: Журавльова І. В.
Калишенко В. О.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Інвестування" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" всіх форм навчання / укл. І. В. Журавльова, В. О. Калишенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 48 с. (Укр. мов.)

Розроблено тематичний план навчальної дисципліни за модулями та темами, подано плани лекцій, практичних і семінарських занять, питання для самостійного опрацювання, контрольні завдання та критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси".

Вступ

Дослідження проблем інвестування завжди знаходилося в центрі уваги економічної науки. Це обумовлено тим, що інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення структурних зрушень у народному господарстві, стимулятором якісно-кількісних показників господарської діяльності, каталізатором науково-технічного прогресу. Соціально-економічний розвиток країни не можливий без ефективної інвестиційної політики перебудови економіки з метою створення сприятливого інвестиційного клімату.

Розвиток інвестиційної діяльності спрямований на створення привабливого інвестиційного середовища та суттєвого нарощування обсягів інвестицій є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку економіки. Разом з тим, річні обсяги інвестицій поки що залишаються на низькому рівні.

У зв'язку з цим інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання вимагає глибоких знань теорії та практики прийняття рішень у сфері обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі напрямів та форм інвестування, а пошук шляхів удосконалення відносин в інвестиційній сфері в умовах ринкової трансформації економіки є не лише актуальним, а й важливим завданням теоретичного та практичного значення.

Предметом навчальної дисципліни "Інвестування" є теоретико-методологічні та методичні основи інвестиційної діяльності держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення.

Об'єктом навчальної дисципліни є інвестиційна діяльність держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення.

Основними завданнями навчальної дисципліни є ознайомлення з сутністю та теоретичними засадами інвестиційної діяльності; правильне застосування методичного інвестиційного інструментарію; формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування; формування вмінь опрацювати та аналізувати доцільність реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності; визначати методи фінансування інвестиційної діяльності, оптимізувати структуру джерел їх фінансування, визначати напрями державного регулювання інвестиційної діяльності.

1. Опис навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 4 у тому числі: змстовних модулів – 2; самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки – 4. семестр – 7
Кількість годин: усього – 144; за змістовними модулями: модуль 1 – 66 годин; модуль 2 – 78 годин	Шифр та назва напряму підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізація "Фінанси"	Лекції: 34 години. Практичні: 34 години. Самостійна робота: 64 години. Консультації: 8 годин. Іспит: 4 години
Кількість тижнів викладання дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

У результаті освоєння навчальної дисципліни студент повинен оволодіти низкою теоретичних знань та практичних навичок щодо базових аспектів організації та реалізації інвестиційної діяльності, що створить передумови для об'єктивного оцінювання економічних процесів, глибокого розуміння сутності та аналізу тенденцій розвитку фінансових відносин у сфері інвестування.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). Найбільш складні та дискусійні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять у вигляді дискусії. Також досить велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів, результати якої надаються у вигляді

окремого звіту. Всі визначені види занять розроблено відповідно до кредитно-модульної системи організації навчання.

До інформаційних джерел навчальної дисципліни належать законодавчо-нормативні акти України, які регулюють інвестиційну діяльність, статистична інформація, спеціальна вітчизняна та закордонна навчальна література, періодичні видання, електронні ресурси.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна відноситься до нормативної дисципліни циклу професійної підготовки. Зміст даної дисципліни є логічним продовженням та має змістовно-методичні зв'язки з такими дисциплінами, як: "Фінанси", "Гроші та кредит", "Фінанси підприємств", "Фінансовий ринок".

З метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і сформувані професійні компетенції з таких дисциплін "Макроекономіка", "Фінанси", "Фінансова математика", "Фінансовий ринок".

Успішне оволодіння навчальною дисципліною сприятиме засвоєнню студентами наступних дисциплін: "Оцінка вартості бізнесу", "Фінансова безпека підприємства", а також дозволить застосувати набуті компетенції в практиці професійної діяльності.

Метою освоєння навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних вмінь у галузі ефективного вкладення грошових коштів у різні об'єкти інвестування, формування теоретичної та методологічної бази, необхідної для вільного володіння практикою використання інвестиційних інструментів виробити вміння оцінювати й аналізувати інвестиційну політику, що реалізується в країні, оцінювати інвестиційні портфелі та інвестиційні проекти.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення сутності, видів та функцій інвестицій, вивчення економічного змісту та порядку визначення показників оцінки доцільності реалізації інвестиційних проектів, вивчення етапів формування інвестиційних портфелів різної структури, вивчення взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності на інвестиційному ринку, визначення ролі держави в організації інвестиційної діяльності та розвитку інвестиційної активності суб'єктів інвестиційної діяльності та ін.

Враховуючи, що відповідно до сучасної державної освітньої політики підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Це означає, що основними результатами діяльності освітніх закладів є не самі по собі знання, вміння, навички, а набір "ключових компетентностей" в інтелектуальній, громадянсько-правовій, інформаційно-комунікативній та інших сферах життя. Вирішення цієї проблеми передбачає детальне обґрунтування змісту та використання сучасних методів навчально-виховного процесу. Під компетентностями слід розуміти сформовані на основі знань, вмінь і навичок та їх практичного застосування здатності фахівця виконувати певні встановлені стандартом для бакалаврів, магістрів класи професійних завдань (визначаються освітньо-кваліфікаційною характеристикою, мають чіткі критерії оцінювання).

Перелік компетентностей у розрізі тематики навчальної дисципліни та опис кваліфікаційних характеристик рівня бакалавр у рамках навчальної дисципліни наведено у табл. 2, 3.

Таблиця 2

Предметні компетентності, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" спеціалізації "Фінанси" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни

Назва теми	Компетентність, що формується
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій	
Тема 1. Методологічні основи інвестування	1.1. Здатність визначати сутність інвестицій, роль в економіці, функції на мікро- та макrorівнях та класифікацію за різними класифікаційними ознаками. 1.2. Здатність аналізувати стадії інвестиційного процесу. 1.3. Здатність формулювати основи функціонування інвестиційного ринку. 1.4. Здатність розробляти стратегічні напрями інвестиційної діяльності
Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування	2.1. Здатність визначати об'єкти інвестиційної діяльності, встановлювати їх переваги, визначати їх привабливість. 2.2. Здатність аналізувати взаємодію між суб'єктами інвестиційної діяльності та враховувати особливості їх функціонування

1	2
Тема 3. Фінансові інвестиції	3.1. Здатність визначати сутність фінансового інвестування, аналізувати особливості обігу та емісії різних фінансових інструментів. 3.2. Здатність надавати характеристику діяльності фондовій біржі та функціонуванню ринку цінних паперів. 3.3. Здатність проводити аналіз та оцінку ефективності фінансових інвестицій. 3.4. Здатність виконувати основні процедури щодо вибору об'єктів для формування портфелю цінних паперів
Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва	4.1. Здатність визначати сутність реальних інвестицій. 4.2. Здатність оцінювати доцільність фінансування реальних інвестиційних проектів. 4.3. Здатність проводити оцінку вартості об'єктів реального інвестування з використанням різних підходів
Тема 5. Інноваційна форма інвестицій	5.1. Здатність надавати характеристику інноваціям та інноваційному процесу, доводити необхідність фінансування таких напрямів діяльності. 5.2. Здатність визначати об'єкти інноваційної діяльності, враховуючи особливості венчурного фінансування
Тема 6. Залучення іноземного капіталу	6.1. Здатність аналізувати правову базу щодо залучення іноземних інвестицій. 6.3. Здатність визначати чинники міжнародної інвестиційної активності. 6.3. Здатність аналізувати особливості діяльності міжнародних фінансово-кредитних інститутів, визначати пріоритетні напрями вкладень для них
Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності	
Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування	7.1. Здатність розробити структуру бізнес плану інвестиційного проекту та провести розрахунок основних показників, які оцінюють доцільність його фінансування. 7.2. Здатність застосовувати дисконтовані та недисконтовані методи оцінки інвестиційних проектів. 7.3. Здатність оцінювати доцільність реалізації проекту з урахування фактору невизначеності та проводити попередню оцінку рівнів ризиків
Тема 8. Інвестиційні проекти	8.1. Здатність проводити класифікацію інвестиційних проектів. 8.2. Здатність визначати етапи реалізації інвестиційного проекту. 8.3. Здатність проводити комплексну оцінку прибутковості та запасу фінансової міцності інвестиційного проекту
Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	9.1. Здатність визначати джерела фінансування інвестиційної діяльності та проводити розрахунок їх необхідного розміру. 9.2. Здатність проводити процедури оптимізації структури інвестиційних ресурсів. 9.2. Здатність визначати вартість окремих джерел фінансування інвестицій та їх середньозважену вартість

1	2
Тема 10. Менеджмент інвестицій	10.1. Здатність охарактеризувати методи планування інвестицій. 10.2. Здатність описати класичні підходи до участі держави в регулюванні загальноекономічних процесів та процесів інвестування, як складової загальноекономічних процесів
Тема 11. Організаційно- правове регулю- вання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності	11.1. Здатність пояснити особливості проведення тендерних угод та регулювання учасників тендерів. 11.2. Здатність надати характеристику законодавчій базі регулювання та контролю над інвестиційними процесами
Тема 12. Використання інвестицій	12.1. Здатність організувати процес моніторингу інвестиційного процесу. 12.2. Здатність визначати економічні та фінансові показники щодо оцінки результатів використання інвестиційних ресурсів. 12.3. Здатність проводити діагностику використання фінансових ресурсів на основі фінансової звітності

Таблиця 3

Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Інвестування"

Знання	Вміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
Компетентність – здатність вирішувати проблеми та розв'язувати завдання у галузі реалізації інвестицій та оцінки доцільності інвестування коштів у різні об'єкти, що передбачає проведення аналітичних процедур враховуючи умови невизначеності та вимог, які змінюються			
Спеціалізовані знання щодо організації інвестування, набуті у процесі навчання та практичної діяльності на рівні інноваційних досягнень, які є основою для оригінального мислення, зокрема в контексті аналітичної та оціночної діяльності. Критичне осмислення існуючих проблем у галузі інвестування	Розв'язання завдань спрямованих на аналіз тенденцій та ефективності інвестиційної діяльності, що потребує постійного оновлення та інтеграції знань враховуючи умови обмеженої інформації	Зрозуміле донесення власних висновків щодо результатів оцінки інвестиційної активності та ефективності інвестиційних операцій, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до фахівців, керівництва тощо	Проведення аналітичних процедур та формулювання відповідних висновків за ними у складних та непередбачуваних умовах, що часто потребує застосування нових підходів до організації діяльності

У процесів навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, при виконанні практичних завдань з аналізу ефективності інвестиційних вкладень, вирішенні завдань з вибору варіантів інвестування у окремі інструменти, дискусій на семінарських заняттях з перспектив розвитку інвестиційної діяльності.

Для опанування згаданих компетентностей використовуються різні форми проведення занять та контролю знань студентів.

3. Структура навчальної дисципліни

При вивченні навчальної дисципліни студент повинен ознайомитися з навчальною програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань та критеріями їх оцінювання.

Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох змістовних модулів. Кожний модуль об'єднує у собі декілька тем, які логічно пов'язані між собою. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації, іспит.

У табл. 4 наведено тематичний план та подана структура залікового кредиту навчальної дисципліни.

Таблиця 4

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійну роботу	консультації
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій				
Тема 1. Методологічні основи інвестування	4	4	6	1
Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування	2	2	5	
Тема 3. Фінансові інвестиції	2	2	5	
Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва	4	4	5	1
Тема 5. Інноваційна форма інвестицій	2	2	5	
Тема 6. Залучення іноземного капіталу	2	2	5	1
Усього за модулем 1	16	16	31	3

1	2	3	4	5
Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності				
Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування	4	4	5	1
Тема 8. Інвестиційні проекти	4	4	5	2
Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	4	4	5	2
Тема 10. Менеджмент інвестицій	2	2	6	
Тема 11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності	2	2	6	
Тема 12. Використання інвестицій	2	2	6	
Усього за модулем 2	18	18	33	5
Іспит			4	
Усього	34	34	68	8

4. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій

Тема 1. Методологічні основи інвестування

Економічна сутність інвестицій. Особливості кругообігу інвестицій у ринковій економіці.

Еволюція теорії інвестиційної діяльності. Законодавча база здійснення інвестиційної діяльності в Україні. Основні поняття інвестиційної діяльності.

Інвестиційний процес та його стадії.

Класифікація інвестицій. Характеристика інвестицій за класифікаційними ознаками.

Інвестиційний ринок. Характеристика інвестиційного ринку. Кон'юнктура інвестиційного ринку. Розробка стратегічних напрямів інвестиційної діяльності.

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування

Поняття суб'єктів та об'єктів інвестиційної діяльності. Господарські товариства як суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Промислово-фінансові групи та правова база їх функціонування.

Фінансові установи на інвестиційному ринку, діяльність яких регулюється Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг". Банки, кредитні спілки, ломбарди,

лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інститути спільного інвестування. Характеристика та функції фінансових установ на інвестиційному ринку.

Об'єкти інвестицій. Реальні та фінансові інвестиції, їх основна характеристика.

Тема 3. Фінансові інвестиції

Характеристика фінансових інвестицій. Фінансові інструменти та їх класифікація. Правова база емісії та операцій із цінними паперами.

Ринок цінних паперів. Учасники ринку цінних паперів та їх функції.

Фондова біржа та її функції. Основні учасники фондової біржі.

Аналіз та оцінка фінансових інвестицій.

Портфель цінних паперів. Порядок формування та оцінки ризику портфеля цінних паперів. Диверсифікація ризиків. Типи управління портфелем цінних паперів: активне управління та пасивне управління.

Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва

Поняття реальних інвестицій як інвестицій у засоби виробництва. Організаційно-економічні основи інвестицій у засоби виробництва. Об'єкти реальних інвестицій та їх характеристика.

Оцінка вартості об'єктів реального інвестування. Методичні підходи до оцінки нерухомості: метод дохідного підходу, метод валової ренти, метод прямої капіталізації, метод відшкодування інвестиційного капіталу, витратний (майновий) метод.

Тема 5. Інноваційна форма інвестицій

Економічна сутність інновацій та інноваційного процесу. Поняття та типи інновацій. Класифікація інновацій. Модель інноваційного процесу.

Об'єкти інноваційної діяльності та їх характеристика. Суб'єкти інноваційної діяльності та їх характеристика.

Фінансова підтримка інноваційної діяльності.

Венчурне фінансування. Види венчурного фінансування, їх особливості. Проблеми розвитку венчурного фінансування в Україні.

Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні. Головна мета державної інноваційної політики, основні принципи інноваційної політики держави. Пріоритетні напрями державної підтримки інноваційної діяльності підприємств.

Тема 6. Залучення іноземного капіталу

Характеристика іноземних інвестицій. Правова база залучення іноземних інвестицій. Специфіка іноземних інвестицій та її врахування при залученні іноземного капіталу.

Чинники міжнародної інвестиційної діяльності. Напрями міжнародної інвестиційної діяльності. Прямі та портфельні інвестиції. Їх характеристика.

Міжнародні фінансово-кредитні інститути та їх функції на інвестиційному ринку. Група Світового банку. Організації, що входять до групи, їх характеристика та мета діяльності.

Спеціальні економічні зони, їх класифікація та мета створення. Пільги, що надаються інвесторам на територіях спеціальних (вільних) економічних зон.

Політика держави щодо залучення іноземних інвестицій. Визначення умов, пріоритетних сфер, системи інвестиційних пільг, системи гарантій щодо захисту прав інвесторів для здійснення іноземних інвестицій.

Обсяги прямих іноземних інвестицій в Україні та їх динаміка.

Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності

Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування

Організаційно-економічне обґрунтування інвестиційного проекту: бізнес-план та аналіз проекту.

Структура бізнес-плану та зміст функцій кожного розділу бізнес-плану.

Аналіз інвестиційного проекту та характеристика його складових. Процедури фінансово-економічної оцінки інвестиційного проекту.

Методи оцінки ефективності інвестиційного проекту. Показники оцінки ефективності інвестиційного проекту.

Оцінка інвестиційного проекту в умовах невизначеності. Врахування ризику в процесі інвестування.

Методи оцінки аналізу ризику інвестицій.

Тема 8. Інвестиційні проекти

Інвестиційний проект, його зміст та форми. Види інвестиційних проектів та їх характеристика. Форми інвестиційних проектів. Класифікаційні ознаки інвестиційних проектів та їх характеристика.

Порядок розробки інвестиційного проекту. Характеристика інвестиційної бази проекту та етапи його експлуатації.

Проектний цикл та його етапи.

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу

Характеристика інвестиційних ресурсів. Принципи формування інвестиційних ресурсів. Форми інвестиційних ресурсів. Розрахунок обсягу інвестиційних ресурсів реального інвестиційного проекту.

Методи формування інвестиційних ресурсів. Джерела формування інвестиційних ресурсів. Самофінансування та джерела фінансових ресурсів його забезпечення. Акціонування та механізм його здійснення. Банківський інвестиційний кредит та шляхи його залучення. Державний, міжнародний, податковий та товарний (лізинговий) інвестиційні кредити. Фінансування інвестиційних проектів шляхом надання дотацій та змішане фінансування.

Оцінка вартості інвестиційних ресурсів. Методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів.

Тема 10. Менеджмент інвестицій

Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу. Класичні підходи до участі держави в регулюванні загальноекономічних процесів та процесів інвестування, як складової загальноекономічних процесів.

Індикативне планування інвестицій. Особливості індикативного планування.

Способи реалізації інвестиційних проектів. Характеристика підрядного способу, поточного, наскрізного, колективного підрядів. Типи договорів підряду: генеральний договір, прямі договори. Господарський спосіб упровадження інвестиційних проектів.

Тема 11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності

Регулювання взаємодії учасників інвестування. Тендерні угоди та механізм їх здійснення.

Методи державного регулювання інвестиційної сфери. Законодавча база регулювання та контролю над інвестиційними процесами. Перелік законів.

Тема 12. Використання інвестицій

Методичні підходи до оцінки використання інвестицій. Моніторинг інвестиційного процесу. Введення в дію об'єктів інвестування.

Система економічних та фінансових показників щодо оцінки результатів використання інвестиційних ресурсів.

Діагностика використання фінансових ресурсів на основі фінансової звітності.

5. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій

Тема 1. Методологічні основи інвестування

- 1.1. Економічна сутність інвестицій.
- 1.2. Класифікація інвестицій.
- 1.3. Основні поняття інвестиційної діяльності.
- 1.4. Розробка стратегічних напрямів інвестиційної діяльності.
- 1.5. Характеристика інвестиційного ринку.

Література: [1; 3; 4; 8; 10; 11; 16; 19; 22; 23; 36; 37; 38; 40; 41].

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування

- 2.1. Характеристика об'єктів інвестування.
- 2.2. Характеристика суб'єктів інвестування.
- 2.3. Особливості взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності.

Література: [4; 5; 6; 7; 8; 12; 16; 20; 21; 22; 36; 40].

Тема 3. Фінансові інвестиції

- 3.1. Характеристика фінансових інвестицій.
- 3.2. Характеристика ринку цінних паперів та фондової біржі
- 3.3. Учасники ринку цінних паперів та їх функції.
- 3.4. Формування портфеля цінних паперів.

Література: [1 – 7; 10; 11; 12; 20; 21; 22; 30; 36; 40; 41].

Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва

- 4.1. Економічна сутність інвестицій у засоби виробництва.
- 4.2. Особливості та форми здійснення інвестицій у засоби виробництва.

4.3. Характеристика об'єктів реальних інвестицій та методи оцінки їх вартості.

Література: [1; 2; 4; 7; 9; 10; 20; 22; 26; 32; 38; 42].

Тема 5. Інноваційна форма інвестицій

5.1. Економічна сутність інновацій та інноваційного процесу.

5.2. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.

5.3. Фінансування інноваційної діяльності.

Література: [3; 4; 5; 10; 17; 20; 21; 22; 26; 37; 45; 46; 49; 52].

Тема 6. Залучення іноземного капіталу

6.1. Характеристика іноземних інвестицій.

6.2. Міжнародна інвестиційна діяльність та її чинники.

6.3. Міжнародні фінансово-кредитні інститути та їх функції на інвестиційному ринку.

6.4. Політика держави з залучення іноземних інвестицій.

Література: [1; 4; 5; 10; 11; 15; 16; 20; 22; 27; 38; 39; 43; 45].

Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності

Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування

7.1. Обґрунтування і вибір інвестиційної стратегії.

7.2. Розробка планів реалізації інвестицій.

7.3. Поняття беззбитковості та окупності інвестицій.

7.4. Економічна оцінка інвестиційної діяльності та ризиків її реалізації.

Література: [1; 3; 4; 13; 20; 22; 24; 32; 36; 37; 39; 42].

Тема 8. Інвестиційні проекти

8.1. Інвестиційний проект, його зміст та форми.

8.2. Порядок розробки інвестиційного проекту.

8.3. Аналіз інвестиційного проекту.

8.4. Методи оцінки інвестиційного проекту.

Література: [1; 5; 7 – 10; 22; 24; 25; 28; 32; 39; 42].

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу

- 9.1 Характеристика інвестиційних ресурсів.
- 9.2. Методи формування інвестиційних ресурсів.
- 9.3. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів.
- 9.4. Методи оптимізації структури джерел інвестиційних ресурсів.

Література: [3; 4; 6; 8; 10; 22; 24; 25; 34; 37; 42].

Тема 10. Менеджмент інвестицій

- 10.1. Теоретичні основи інвестиційного менеджменту.
- 10.2. Інвестиційне проектування та ціноутворення в інвестиційній сфері.
- 10.3. Планування інвестиційних витрат.

Література: [1; 4; 6; 8; 10 – 12; 20; 24; 25; 28; 32; 42].

Тема 11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності

- 11.1. Теоретичні засади державного регулювання інвестиційних процесів.
- 11.2. Методи державного регулювання інвестиційної діяльності.
- 11.3. Напрями інвестиційної політики держави.

Література: [1; 6; 7; 10; 17; 20; 21; 22; 27; 39; 43; 45; 52].

Тема 12. Використання інвестицій

- 12.1. Розподіл прибутку підприємства на реінвестування розвитку виробництва і дивіденди.
- 12.2. Моніторинг інвестиційних процесів.
- 12.3. Ефективність використання інвестиційних ресурсів.

Література: [4 – 6; 9; 11; 20; 24; 25; 31; 34; 37; 38; 42].

6. Теми семінарських занять

Семінарське заняття – це різновид аудиторного навчального заняття, метою якого є закріплення студентами теоретичних знань, які отримані під час лекційних занять та під час їх самостійної роботи. Семінарські заняття проводяться з однією академічною групою. При цьому організовується дискусія з використанням підготовлених студентами тез на попередньо визначені теми. Результатом семінарських занять має бути знаходження відповіді на поставлені питання та вирішення проблемних питань і ситуацій, які виникають під час обговорення.

Метою проведення семінарських занять є формування у студентів власної думки щодо поставлених питань, а також набуття ними навичок

роботи з економічною та фінансовою літературою, статистичною інформацією, матеріалами мережі Інтернет.

При проведенні семінарського заняття організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти мають готувати тези виступів, а також проблемні питання, відповіді на які має бути знайдена під час обговорення.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів у процесі обговорення проблеми, що розглядається; залучають їх у колективну пізнавальну діяльність, створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії. За результатами проведення семінарського заняття викладач оцінює підготовлені тези та виступи студентів, активність студентів у дискусії та їх вміння формулювати і обґрунтовувати свою позицію тощо.

Особливості дисципліни обумовлюють переважаючу кількість практичних занять при її вивченні. Тому семінарські заняття проводяться лише за окремими темами, зміст яких передбачає необхідність використання даного виду занять. Перелік запитань, що виносяться на семінарські заняття з навчальної дисципліни наведено у табл. 5.

Таблиця 5

План проведення семінарських занять

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій			
Тема 1. Методологічні основи інвестування	Тема: "Причини низької інвестиційної активності суб'єктів господарювання в Україні". 1. Які галузі та регіони є пріоритетними для інвестування в сучасних умовах? 2. Які перешкоди існують для посилення інвестиційної активності?	2	[8; 10; 16; 19; 22; 23; 36; 37; 38; 40; 41]
Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування	Тема: "Особливості функціонування суб'єктів інвестиційної діяльності на інвестиційному ринку". 1. Розподіл функціональних повноважень суб'єктів інвестування. 2. Особливості взаємодії суб'єктів інвестування.	2	[6 – 8; 16; 20; 21; 22; 36]

1	2	3	4
Тема 6. Залучення іноземного капіталу	Тема: "Проблеми співпраці з іноземними інвесторами". 1. Які країни мають зацікавлення в співпраці з Україною в аспекті реалізації інвестицій? 2. Що перешкоджає та/чи стримує активність іноземних інвесторів?	2	[10; 11; 20; 22; 27; 38; 39; 43; 45]
Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування	Тема: "Реалізація ефективних інвестиційних вкладень". 1. Які обрати ефективні напрями вкладення інвестиційних коштів? 2. Як урахувувати ризики при прийнятті рішень щодо інвестування коштів?	2	[13; 20; 22; 24; 32; 36; 37; 39; 42]
Тема 10. Менеджмент інвестицій	Тема: "Організація ефективного управління реалізацією інвестицій". 1. Які основні завдання інвестиційного менеджменту? 2. Як організувати управління реалізацією інвестицій на підприємстві? 3. Яка роль контролю у фінансуванні інвестиційних проектів?	2	[8; 11; 12; 20; 24; 25; 28; 32; 42]
Тема 11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності	Тема: "Аналіз законодавчо-нормативної бази, яка регламентує відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності". 1. Огляд законодавчої бази. 2. Критичний аналіз законодавчих актів. 3. Визначення напрямів удосконалення законодавчої бази з врахуванням закордонного досвіду	2	[6; 10; 17; 20; 22; 27; 43; 52]

7. Теми практичних занять

Практичне заняття – різновид аудиторних занять, яке спрямовано на формування вмінь та навичок виконання певних видів економічної роботи, а саме розрахунків відповідних фінансово-економічних показників, вирішенні стереотипних, діагностичних та евристичних ситуаційних завдань та розробки обґрунтованих висновків, які містять рекомендації спрямовані на покращення об'єкта, який вивчається чи аналізується.

Практичні заняття ґрунтуються на попередньо підготовленому методичному матеріалі, зокрема, сформованих практичних завданнях

приблизно однакового ступеню складності, виконання яких студентами відбувається шляхом індивідуальної роботи.

Особливістю проведення практичного заняття є наявність мінливого студентського середовища, який має різний рівень підготовленості, сприйняття та засвоєння інформації. При проведенні такого виду занять завдання викладача і студента знайти спільну зацікавленість в отриманні нових знань, формування нових навичок, отриманні нового досвіду. У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах (при попередньому поясненні викладача) вирішують запропоновані завдання різного рівня складності, виробничі ситуації чи ділові ігри.

Наприкінці заняття, з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу, викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідної оцінки залежно від результатів виконаної роботи.

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни є формування практичних вмінь та навичок, спрямованих на виконання аналітичних розрахунків та формування відповідних висновків щодо доцільності прийняття певних інвестиційних рішень.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає проведення практичних занять за більшістю тем, що входять до складу дисципліни. Тематика практичних занять наведена у табл. 6.

Таблиця 6

Перелік тем практичних занять

Тема	Тематика та зміст практичних занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій			
Тема 1. Методологічні основи інвестування	Аналіз показників, які характеризують інвестиційну активність на макrorівні. Аналіз показників "валові інвестиції" та "чисті інвестиції", як індикаторів нарощення економічного потенціалу підприємств. Аналіз динаміки капітальних інвестицій підприємств України	2	[1; 3; 4; 8; 10; 11; 16; 19; 22; 23; 36; 37; 38; 40; 41]
Тема 3. Фінансові інвестиції	Аналіз показників ефективності вкладень у різні фінансові інструменти: акції, облігації, векселя	2	[1 – 10; 11; 12; 22; 30; 36; 38; 40; 41]

1	2	3	4
Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва	Аналіз динаміки капітальних інвестицій підприємств України. Аналіз доходності інвестування в об'єкти нерухомості	4	[1; 2; 4; 7; 9; 10; 20; 22; 26; 32; 38; 42]
Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності			
Тема 5. Інноваційна форма інвестицій	Ділова гра: Розробка та просування на ринок інноваційної послуги	2	[5; 10; 17; 20; 21; 22; 26]
Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування	Аналіз та оцінка різних видів ризиків реалізації інвестиційного проекту. Розрахунок дисконтованої вартості грошових надходжень від реалізації інвестиційного проекту. Визначення впливу інфляції на вартість грошових потоків, які генерує інвестиційний проект	2	[1; 3; 4; 13; 20; 22; 24; 32; 36; 37; 39; 42]
Тема 8. Інвестиційні проекти	Оцінка доцільності вкладення коштів у фінансування конкретного проекту реального інвестування за показниками: чистий приведений дохід, індекс рентабельності інвестицій, період окупності інвестицій, внутрішня норма рентабельності інвестицій та ін. Вибір одного з декількох альтернативних проектів для реалізації, враховуючи всі критерії доцільності інвестування у комплексі	4	[1; 5; 7 – 10; 22; 24; 25; 28 32; 39; 42]
Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу	Визначення середньозваженої вартості інвестиційних ресурсів. Формування оптимальної структури джерел фінансування інвестиційного проекту	4	[3; 6; 10; 22; 25; 34; 37]
Тема 12. Використання інвестицій	Розробка комплексних висновків щодо доцільності фінансування окремого інвестиційного проекту. Формування оптимального портфелю реальних інвестицій враховуючи обмеженість інвестиційних ресурсів	2	[1; 4; 6; 8; 10– 12; 20; 24; 25; 28; 32; 42]

8. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є позааудиторною роботою, яка має узгоджуватись з цілями навчання. Вона є необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу. Наявність самостійної роботи сприяє розвитку у студентів нових навичок і вмінь, особливо це стосується самоорганізації та ефективного використання часу. Також така робота спрямовано на формування компетентної поведінки під час виконання професійних завдань. Самостійна робота є необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу будь-якої дисципліни. До основних видів самостійної роботи студентів належить:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої викладачем літератури та додаткових літературних джерел.
3. Самостійне вивчення окремих питань на основі навчальної та додаткової літератури.
4. Вивчення основних термінів та понять з дисципліни.
5. Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
6. Підготовка до практичних та семінарських занять.
7. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
8. Контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
9. Робота з матеріалами мережі Internet.

Для опанування матеріалу навчальної дисципліни окрім лекційних, практичних (семінарських) занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти саме самостійній роботі. Це пов'язано з різноманітністю підходів, що використовуються в сучасній вітчизняній та закордонній практиці для оцінки доцільності інвестування, визначення рівня існуючих ризиків та необхідністю ознайомлення з даними підходами студентів.

Крім того, за всіма темами, які визначені навчальним планом, передбачені лекції. Однак окремі питання, які входять до змісту дисципліни, досить стисло і оглядово розглядаються на лекціях, семінарських і практичних заняттях або не розглядаються взагалі, а тому потребують більш детального і глибокого вивчення. Індивідуальний план самостійної роботи студента наведено у табл. 7.

Індивідуальний план самостійної роботи студента

Тема	Зміст СРС	Години	Планові терміни виконання, тижнів	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Методологічні основи інвестування. Суб'єкти та об'єкти інвестування	Самостійне опрацювання питання: "Порядок формування портфеля цінних паперів"	3	2	Участь в аудиторних заняттях
	Підготовка статистичного огляду інвестиційної активності підприємств України в динаміці. Розробка авторської презентації	3	2 – 3	Заслуховування результатів під час аудиторних занять
	Підготовка статистичного огляду інвестиційної активності підприємств України за галузями. Розробка авторської презентації	3		
Фінансові інвестиції.	Самостійне опрацювання питання: "Характеристика розділів бізнес-плану інвестиційного проекту"	4	4	Участь в аудиторних заняттях
Інвестиції в засоби виробництва	Розв'язання ситуаційного завдання на тему: "Вибір найбільш доцільного проекту для вкладання інвестиційних коштів". Підготовка висновків та рекомендацій	4	5 – 6	Розгляд отриманих результатів під час занять
Інноваційна форма інвестицій	Самостійне опрацювання змісту категорій: дифузія інновацій, ініціація інновацій, інтенція інновацій, екологічна інновація, соціальна інновація, управлінська інновація, маркетингова інновація, ринкова інновація та ін. Навести приклади	2	7	Участь в аудиторних заняттях
	Підготовка статистичного огляду інноваційної активності підприємств України. Розробка авторської презентації	2		Заслуховування під час занять
Залучення іноземного капіталу	Самостійне опрацювання питання: "Класифікація спеціальних економічних зон"	2	8	Участь в аудиторних заняттях
	Підготовка доповіді на тему: "Особливості оцінки інвестиційної привабливості різних об'єктів ринку інвестицій"	2		Участь в аудиторних заняттях

Закінчення табл. 7

1	2	3	4	5
Обґрунтування доцільності інвестування.	Самостійне опрацювання питань: "Характеристика методів визначення вартості інвестиційних ресурсів". "Процедура розробки інвестиційного проекту"	6	9 – 13	Участь в аудиторних заняттях
Інвестиційні проекти.	Підготовка доповіді на тему: "Форми інвестиційного кредиту та можливості їх залучення в Україні"	4		Участь в аудиторних заняттях
Фінансове забезпечення інвестиційного процесу				
Менеджмент інвестицій	Самостійне опрацювання питання: "Моніторинг інвестиційного проекту"	2	15	Участь в аудиторних заняттях
	Розв'язання ситуаційного завдання на тему "формування оптимального портфеля реальних інвестицій урахуваючи обмеженість ресурсів". Підготовка висновків та рекомендацій	3		Розгляд отриманих результатів під час занять
Організаційно–правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності.	Самостійне опрацювання питання: "Характеристика прямих та непрямих методів державного регулювання інвестиційної діяльності"	2	16 – 17	Участь в аудиторних заняттях
	Огляд та порівняння функцій установ та організацій, що можуть впливати на інвестиційний клімат в Україні	3		Заслуховування результатів під час аудиторних занять
Використання інвестицій	Підготовка доповіді на тему: "Порівняльна характеристика інвестиційного клімату в різних регіонах України"	3		Участь в аудиторних заняттях
Усі теми	Підготовка глосарію термінів з курсу "Інвестування" (у розрізі окремих тем)	6	1 – 17	перевірка викладачем
Усі теми	Комплексне теоретичне підсумкове завдання (тестові завдання за всіма темами курсу враховуючи отримані знання та навички при виконанні самостійної роботи)	5		Поточний контроль
Усі теми	Комплексне практичне підсумкове завдання (розв'язання ситуаційних завдань за всіма темами курсу враховуючи самостійно опрацьований матеріал)	5		
Усього		64		

9. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи організації інвестицій

Тема 1. Методологічні основи інвестування

1. Визначте характерні ознаки економічної категорії "інвестиції".
2. Визначте ознаки за якими класифікують інвестиції.
3. Визначте зміст інвестиційної діяльності та інвестиційного процесу.
4. Визначте перелік показників, які характеризують інвестиційну діяльність на макрорівні.
5. Визначте перелік показників, які характеризують інвестиційну діяльність на макрорівні.
6. Дайте характеристику інвестиційного ринку, визначте його основних учасників.
7. Визначте сутність інфраструктури інвестиційного ринку.
8. Дайте характеристику складовим інфраструктури інвестиційного ринку.

Література: [1; 3; 4; 8; 10; 11; 16; 19; 22; 23; 36; 37; 38; 40; 41].

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування

1. Охарактеризуйте права та обов'язки інвесторів та учасників інвестиційної діяльності.
2. Визначте функції держави як суб'єкта інвестування.
3. Охарактеризуйте напрями інвестиційної діяльності індивідуальних інвесторів в Україні.
4. Охарактеризуйте напрями інвестиційної діяльності компанії (фірми).
5. Охарактеризуйте напрями інвестиційної діяльності комерційного банку.
6. Визначте основні функції страхової компанії на інвестиційному ринку.
7. Визначте та охарактеризуйте діяльність інститутів спільного інвестування.
8. Визначте та охарактеризуйте основні об'єкти інвестиційної діяльності.
9. Визначте роль функціональних учасників інвестиційної діяльності.

Література: [4; 5; 6; 7; 8; 10; 12; 20; 21; 22; 36; 40].

Тема 3. Фінансові інвестиції

1. Визначте характерні ознаки фінансових інвестицій.
2. Визначте характерні ознаки цінних паперів.
3. Визначте основні види та форми цінних паперів.
4. Назвіть фактори, що визначають інвестиційні якості акцій.
5. Назвіть фактори, що визначають інвестиційні якості облігацій.
6. Що включає в себе оцінка ефективності фінансових інвестицій?
7. Назвіть фактори, що впливають на ціну фінансових інструментів.

Література: [1 – 7; 10; 11; 12; 20; 21; 22; 30; 36; 40; 41].

Тема 4. Інвестиції в засоби виробництва

1. Визначте характерні ознаки реальних інвестицій.
2. Назвіть основні об'єкти реальних інвестицій.
3. Визначте критерії, за якими відбираються об'єкти для реальних інвестицій.
4. Охарактеризуйте стадії кругообігу реальних інвестицій.
5. За якими ознаками класифікують реальні інвестиції.
6. Охарактеризуйте основні показники ефективності використання основних та обігових фондів.
7. Визначте, за якими принципами здійснюється оцінка об'єктів реального інвестування.

Література: [1; 2; 4; 7; 9; 10; 20; 22; 26; 32; 38; 42].

Тема 5. Інноваційна форма інвестицій

1. Охарактеризуйте зміст інновацій.
2. Визначте особливості інноваційної форми інвестицій.
3. Охарактеризуйте основні складові інноваційного процесу.
4. Назвіть основні об'єкти інноваційних інвестицій.
5. Охарактеризуйте види та форми інноваційних інвестицій.
6. Визначте роль державних органів управління в інноваційному процесі.
7. Визначте роль венчурного капіталу для розвитку підприємства.
8. Назвіть основні джерела фінансування інноваційних інвестицій.
9. Охарактеризуйте основні пріоритети науково-технологічного та інноваційного розвитку України.

Література: [3; 4; 5; 10; 17; 20; 21; 22; 26; 37; 45; 46; 49; 52].

Тема 6. Залучення іноземного капіталу

1. Розкрийте зміст та специфіку іноземних інвестицій.
2. Охарактеризуйте основні види та форми іноземних інвестицій.
3. Охарактеризуйте зміст міжнародної інвестиційної діяльності та її чинники.
4. Визначте мотивацію, канали та інфраструктуру міжнародного інвестування.
5. Визначте напрями міжнародної інвестиційної діяльності.
6. Дайте характеристику прямим іноземним інвестиціям.
7. Дайте характеристику портфельним іноземним інвестиціям.
8. Дайте характеристику іноземним інвестиційним кредитам.
9. Охарактеризуйте основні функції міжнародних фінансово-кредитних установ та організацій на інвестиційному ринку.

Література: [1; 4; 5; 10; 11; 15; 16; 20; 22; 27; 38; 39; 43; 45].

Змістовний модуль 2. Реалізація інвестиційної діяльності та оцінка її ефективності

Тема 7. Обґрунтування доцільності інвестування

1. Що включає в себе техніко-економічне обґрунтування проекту?
2. За якими принципами слід проводити фінансово-економічну оцінку інвестиційного проекту?
3. Назвіть основні критерії та показники за якими визначається ефективність інвестиційного проекту.
4. Що таке процедура експертизи інвестиційного проекту?
5. Охарактеризуйте грошовий потік за періодом життєвого циклу інвестиційного проекту.
6. Що включають в себе початкові інвестиційні витрати, операційні та ліквідаційні грошові потоки за проектом?
7. Чому оцінка інвестиційного проекту в умовах невизначеності є обов'язковою ?
8. Визначте вплив інфляції на прийняття інвестиційних рішень
9. Що таке аналіз чутливості інвестиційного проекту?
10. Що таке аналіз беззбитковості і як він проводиться на практиці?

Література: [1; 3; 4; 13; 20; 22; 24; 32; 36; 37; 39; 42].

Тема 8. Інвестиційні проекти

1. Визначте структуру та зміст інвестиційних проектів.
2. За якими ознаками класифікують інвестиційні проекти.
3. Охарактеризуйте порядок розробки інвестиційного проекту.
4. Визначте передінвестиційну, інвестиційну та виробничу фази циклу інвестиційного проекту.
5. Охарактеризуйте процедуру оцінки інвестиційного проекту інвестором (кредитором).
6. Що таке чистий приведений дохід, індекс рентабельності інвестицій та як вони визначаються?
7. Охарактеризуйте зміст внутрішньої норми дохідності інвестицій.
8. Охарактеризуйте зміст бухгалтерської норми рентабельності інвестицій.
9. Як визначається строк окупності інвестицій?

Література: [1; 5 – 10; 22; 24; 25; 28 32; 39; 42].

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестиційного процесу

1. Охарактеризуйте зміст інвестиційних ресурсів підприємства.
2. Визначте принципи формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Назвіть основні форми інвестиційних ресурсів підприємства.
4. Обґрунтування потреби в інвестиційних ресурсах.
5. Охарактеризуйте методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів.
6. Назвіть схеми та джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.
7. Назвіть проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.
8. Охарактеризуйте основні методи фінансування інвестиційної діяльності.
9. Розкрийте зміст фінансового та оперативного важеля.
10. Як визначається оптимальна структура інвестиційних ресурсів з урахуванням ризику?

Література: [3; 4; 6; 8; 10; 22; 24; 25; 34; 37; 42].

Тема 10. Менеджмент інвестицій

1. Охарактеризуйте зміст управління проектами.
2. Назвіть напрямки, за якими здійснюється управління інвестиційними проектами.

3. Визначте порядок проведення комплексної державної експертизи інвестиційних програм та проектів будівництва.

4. Охарактеризуйте зміст механізму ціноутворення в інвестиційній сфері.

5. Визначте фактори, що впливають на формування ціни в інвестиційній сфері.

6. Охарактеризуйте способи реалізації інвестиційних проектів.

7. Що включає в себе система контролю за інвестиційним проектом?

Література: [1; 4; 6; 8; 10 – 12; 20; 24; 25; 28; 32; 42].

Тема 11. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності

1. На яких наукових течіях базуються теоретичні засади державного регулювання інвестиційних процесів?

2. Визначте основні принципи державної інвестиційної політики.

3. Який державний орган визначає державну політику у сфері інвестиційної діяльності?

4. Хто здійснює реалізацію державної політики у сфері інвестиційної діяльності?

5. Визначте основні завдання державної політики в інвестиційній діяльності.

6. Визначте зміст державного регулювання інвестиційної діяльності.

7. Охарактеризуйте прямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності.

8. Які важелі державного впливу відносять до непрямих методів регулювання інвестиційної діяльності?

Література: [1; 6; 7; 10; 17; 20; 21; 22; 27; 39; 43; 45; 52].

Тема 12. Використання інвестицій

1. Як визначається прибуток від реалізації інвестиційних проектів, програм?

2. Визначте мету, види і напрями інвестиційного моніторингу.

3. За якими принципами має будуватися система моніторингу інвестиційних проектів?

4. За якими критеріями можна оцінити ефективність використання інвестиційних ресурсів.

Література: [4 – 6; 9 – 11; 20; 24; 25; 31; 34; 37; 38; 42].

10. Методи навчання та активізації навчального процесу

Одна з вимог до сучасної вищої школи – студенти повинні опанувати не тільки програму комплексу навчальних дисциплін, але і модель дії спеціаліста в тій чи іншій сфері професійної діяльності (ситуації). Для відпрацювання такої узагальненої моделі дії спеціаліста, а також найбільш типових ситуацій майбутньої професійної діяльності, використовуються різні форми активного навчання. До них належать комплексні контрольні завдання, ситуаційні задачі, аналіз конкретних виробничих ситуацій, ділові ігри, різноманітні форми науково-дослідної та індивідуальної роботи студентів.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: міні-лекції, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання та ін.

Міні-лекції передбачають викладання навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття дослідження. Після отримання лекційного матеріалу, як правило, студентам пропонується робота в групах з метою поглиблення певних ключових питань лекції.

На початку проведення міні-лекції за вказаними темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності подання викладеного лекційного матеріалу в так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб відтворення інформації, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Типовий кейс-метод – це розгляд реальної фінансово-економічної проблеми чи ситуації, що може виникнути у керівника або фінансового менеджера на підприємстві чи у фінансовій установі. У стислій формі кейс-метод подає основні деталі ситуації та ілюструє їх невизначеність та складність. Кейс-метод має багато спільного з обговоренням статей, ситуаційними вправами з публічною фінансовою звітністю, діловими іграми. Центр уваги переміщується на розвиток навичок з аналізу і прийняття рішень.

Семінар-дискусії передбачають обмін думками та поглядами студентів щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до

власних поглядів. Найбільший ефект може бути досягнутий, якщо на практичне заняття буде запрошений фахівець-практик з питання, що винесено на обговорення. Цей метод активізації застосовується з питань, що мають проблемний характер. Приклади застосування семінарів-дискусій за темами відображені у табл. 5.

Ділова гра – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій. Її можна визначати як імітацію господарської або іншої діяльності підприємства чи фінансової установи на ринку фінансових послуг. Основна відмінність ділових ігор від інших методів полягає в тому, що в них на наявному матеріалі і фінансовій звітності послідовно створюваних і розв'язуваних спеціальними зусиллями учасників гри ситуацій відтворюються моделі професійної діяльності.

У діловій грі господарські або фінансово-економічні ситуації вивчаються студентами у динаміці: прийняте рішення впливає на об'єкт, змінює його стан, відомі наслідки прийнятого рішення (нова ситуація), створюється послідовний ланцюг рішень у фінансово-економічній сфері. Крім того, ділова гра визначає розуміння моделі дій фахівця з фінансів у конкретній ситуації. Беручи участь у ділових іграх, студенти набувають не тільки професійних, але і ділових навичок: вміння адаптуватись у групі, розуміти цілі та інтереси інших учасників гри, приймати самостійні та колективні рішення.

Темою ділової гри можуть бути різні частини навчальної дисципліни, що потребують від аудиторії як пізнання економічних процесів (господарських, фінансово-економічних ситуацій), так і моделей поведінки фахівців з фінансів.

Навчальні ділові ігри застосовуються для навчання студентів з метою розвитку навичок та вмінь з практичного використання теоретичних знань при виконанні службових обов'язків, тобто в практичній діяльності.

Виробничі ділові ігри створюються для впровадження нових технологій та методів фінансово-аналітичної роботи та діяльності з оцінки ефективності інвестиційних вкладень.

Дослідницькі ігри використовуються для перевірки гіпотез, нових принципів організації фінансової діяльності, змін у технологічному забезпеченні фінансових розрахунків.

Ситуаційне завдання є однією з найбільш ефективних і доступних з точки зору організації навчального процесу форм активних методів навчання. Суть його полягає у виявленні ситуації на певний момент функціонування проекту чи плану інвестицій). Тематика ситуаційних завдань наведена у табл. 6.

Хоча перелічені методи відрізняються як формою проведення занять, так і завданнями, які необхідно вирішувати в навчальному процесі,

вони мають спільні цілі: активізувати сприйняття матеріалу в навчальному процесі; відтворити реальні професійні ситуації та фрагменти майбутньої професійної діяльності; прищепити навички творчого аналізу фактичного матеріалу; виховати системне мислення, що включає комплексне розуміння ситуації, що склалася; прищепити навички самостійного (або колективного) опрацювання рішень з проблемних питань; оволодіти методами моделювання ситуацій, наслідків прийняття рішень, здійснення дій.

Окремі приклади застосування інших засобів активізації навчального процесу у розрізі опрацювання теоретичних знань на практичних заняттях наведено у табл. 8.

Таблиця 8

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методи активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
Проблемні лекції	Проблемна лекція з питання: "Соціальна та економічна роль інвестиційних процесів в Україні з урахуванням наслідків економічної кризи" (за темою 1)
	Проблемна лекція з питання: "Роль інноваційних процесів для розвитку підприємств та економіки в цілому" (за темою 5)
	Проблемна лекція з питання: "Визначення та аналіз проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України" (за темою 6)
	Проблемна лекція з питання: "Роль бізнес-плану в розробці та реалізації інвестиційних проектів" (за темою 8)
	Проблемна лекція з питання: "Роль міжнародних фінансово-кредитних установ в активізації інвестиційних процесів" (за темою 6)
Ділові ігри	Ділова гра: "Оцінка альтернативних об'єктів фінансового інвестування" (за темою 3)
	Ділова гра: "Оцінка альтернативних об'єктів реального інвестування" (за темою 4)
	Ділова гра: "Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту" (за темою 8)
	Ділова гра: "Формування та оцінка ефективності інвестиційного портфеля за сукупністю критеріїв" (за темами 9,10)
	Ділова гра: "Формування оптимальної структури джерел фінансування реалізації інвестиційного проекту" (за темою 9)
Міні-лекції	Міні-лекція з питання: "Особливості функціонування різних суб'єктів інвестування" (за темою 2)
	Міні-лекція з питання: "Взаємозв'язок між інноваціями та інвестиціями" (за темою 5)
	Міні-лекція з питання: "Сучасний стан інноваційної активності українських підприємств" (за темою 5)

11. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за відповідним графіком у формі консультацій, перевірки виконання домашніх завдань; перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота з метою комплексного оцінювання засвоєння студентом програмного матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту звіту з самостійної роботи студента.

12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у різноманітних формах оцінювання роботи студентів у процесі проведення практичних, семінарських та лекційних занять.

На практичних заняттях використовуються такі методи контролю знань студентів: проведення практичних та теоретичних контрольних робіт, практичного навчального завдання, теоретичного навчального завдання, усної перевірки на практичних заняттях; проведення усної перевірки на лекції, експрес-контрольної роботи, практичної контрольної роботи на лекції.

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної, зокрема розрахункової роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; творчий пошук, самостійність у вирішенні практичних завдань, відвідування занять;
- 2) виконання проміжних контрольних робіт.

Зразок контрольної роботи 1 з навчальної дисципліни (при оцінюванні практичної контрольної роботи оцінка формується враховуючи складність та трудомісткість завдань: ситуаційне завдання 1 – 25 %, ситуаційне завдання 2 – 35 %, ситуаційне завдання 3 – 40 %)

Ситуаційне завдання 1

Підприємство планує до впровадження інвестиційний проект вартістю 30 млн грн, реалізація проекту розрахована на 3 роки, ставка дисконту становить 15 %. За проектом передбачаються такі грошові надходження:

- 1-й рік – 10 млн грн,
- 2-й рік – 13 млн грн,
- 3-й рік – 15 млн грн.

Вартість альтернативного проекту 50 млн грн, строк його реалізації 4 роки, дисконтна ставка 21 %. Прогнозні грошові надходження такі:

- 1-й рік – 25 млн грн,
- 2-й рік – 29 млн грн,
- 3-й рік – 45 млн грн,
- 4-й рік – 60 млн грн.

Визначити, реалізація якого проекту більш доцільна за критеріями індексу рентабельності інвестицій і періоду окупності інвестицій.

Ситуаційне завдання 2

Визначити запас фінансової міцності інвестиційного проекту, якщо інвестиційні витрати становлять 500 тис. грн, строк реалізації проекту 4 роки, дисконтна ставка 19 %, прогнозовані грошові надходження: 1-й рік – 295 тис. грн; 2-й рік – 450 тис. грн; 3-й рік – 555 тис. грн; 4-й рік – 200 тис. грн.

Ситуаційне завдання 3

Визначити, який чистий грошовий дохід забезпечує реалізація інвестиційного проекту, якщо відомо:

- вартість проекту – 80 тис. грн;
- строк реалізації проекту – 1 рік;
- період окупності проекту – 9 місяців;
- вартість залучених ресурсів – 20 % річних.

Зразок контрольної роботи 2 з навчальної дисципліни (при оцінюванні теоретичної контрольної роботи оцінка формується, враховуючи рівну складність кожного з тестів).

1. Аналіз ринку збуту продукції та послуг, які будуть здійснюватися після реалізації інвестиційного проекту, становить:

- А) комерційний аналіз;
- Б) технічний аналіз;
- В) інституціональний аналіз.

2. Вкладення засобів у фінансові інструменти (переважно цінні папери) належить до:

- А) фінансових інвестицій;
- Б) реальних інвестицій;
- В) зовнішніх інвестицій.

3. Гнучкий підхід до формування інвестиційної стратегії обумовлений:

- А) ринковими умовами, які швидко змінюються;
- Б) недосконалістю й мінливістю законодавчої бази;
- В) інфляційними процесами;
- Г) погодними умовами;
- Д) складом інвестиційного портфеля.

4. Два інвестиційні проекти називають незалежними якщо:

- А) рішення про прийняття одного не впливає на рішення про прийняття іншого;
- Б) проекти не можуть бути реалізовані одночасно;
- В) проекти реалізуються по черзі.

5. Для якої форми фінансування інвестиційних проектів характерне використання прибутку, амортизаційних відрахувань, відрахувань у спец. фонди, а також залучення різних форм інвестиційного кредиту:

- А) змішане фінансування;
- Б) самофінансування;
- В) боргове фінансування.

6. Для самофінансування інвестиційних проектів характерно:

- А) залучення різних форм інвестиційного кредиту;
- Б) емісія простих і привілейованих акцій;
- В) використання прибутку, амортизаційних відрахувань, відрахувань у спец. фонди.

7. Якщо чистий приведений дохід більше нуля ($NPV > 0$):

- А) проект прибутковий і може бути рекомендований до реалізації;
- Б) проект неприбутковий;
- В) ситуація невизначеності.

8. Якщо індекс рентабельності інвестицій менше одиниці ($PI < 1$):

- А) проект прибутковий і може бути рекомендований до реалізації;
- Б) проект неприбутковий;
- В) ситуація невизначеності.

9. Якщо при вкладенні засобів інвестор не має права брати участь у керуванні підприємством, такі інвестиції називаються:

- А) прямі;
- Б) непрямі;
- В) венчурні.

10. Якщо при реалізації одного інвестиційного проекту зменшуються доходи по іншому проекту, вони зв'язані відношенням:

- А) компліментарності;
- Б) заміщення;
- В) взаємозв'язку.

11. Для якої форми фінансування інвестиційних проектів характерне використання грантів, субвенцій, спонсорської, донорської допомоги:

- А) змішане фінансування;
- Б) дотаційне фінансування;
- В) боргове фінансування.

12. Інвестиції, що приносять вкладникові певний дохід через регулярні проміжки часу – це:

- А) венчурні інвестиції;
- Б) аннуїтетні інвестиції;
- В) фінансові інвестиції.

13. Інвестиційний клімат – це:

А) сукупність соціальних умов, які забезпечують і сприяють інвестиційній діяльності;

Б) сукупність політичних, правових, економічних і соціальних умов, які забезпечують і сприяють інвестиційній діяльності;

В) сукупність правових умов, які забезпечують і сприяють інвестиційній діяльності.

14. Інвестиційний менеджмент – це:

А) процес формування інвестиційного портфеля й оцінка його ефективності з урахуванням фактора часу;

Б) процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності й кон'юнктури інвестиційного ринку;

В) система принципів і методів розробки й реалізації управлінських розв'язків, пов'язаних зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності.

15. Інвестиційний портфель підприємства – це:

А) сукупність об'єктів фінансового інвестування, яка формується згідно з попередньо розробленою інвестиційною стратегією;

Б) сукупність об'єктів фінансового й/або реального інвестування, яка формується згідно з попередньо розробленою інвестиційною стратегією;

В) сукупність інвестиційних проектів підприємства реалізованих за 1 рік;

Г) сукупність фінансових вкладень підприємства, що приносять дохід у поточному році.

16. Інвестиційний проект – це:

- А) проект, пов'язаний з реалізацією повного циклу інвестицій;
- Б) проект, пов'язаний з реалізацією нової продукції;
- В) проект, пов'язаний із залученням інвестицій.

17. До якої складової інфраструктури інвестиційного ринку належать фінансово-кредитні інститути й сервісні організації, які здійснюють страхування проектних і кредитних ризиків

- А) функціональну;
- Б) регулюючу;
- В) інформаційну.

18. До якого виду інвестицій можна віднести вкладення фізичної особи в пенсійний фонд із метою одержання грошових виплат при настанні пенсійного віку:

- А) венчурні;
- Б) аннуїтетні;
- В) зовнішні;
- Г) реальні.

19. До якого виду інвестицій можна віднести придбання на фондовому ринку компанією "Інвест-Плюс" (м. Харків, Україна) простих акцій підприємства "ОКМ" (м. Лисичанськ, Україна):

- А) фінансові;
- Б) прямі;
- В) реальні;
- Г) непрямі;
- Д) зовнішні;
- Е) внутрішні.

20. До якого виду інвестиційних портфельів належить інвестиційний портфель, що складається із простих і привілейованих акцій, а також облігацій:

- А) депозитарні портфелі;
- Б) комбіновані портфелі;
- В) портфелі ЦП;
- Г) портфелі реальних інвестицій.

21. До методів оцінки ефективності інвестиційних проектів, у яких використовується дисконтування, відносять:

А) розрахунки чистого приведенного доходу (NPV) і внутрішньої норми прибутковості інвестицій (IRR);

Б) розрахунки індексу рентабельності інвестицій (PI) і недисконтованого строку окупності інвестицій (PP);

В) розрахунки середньої норми прибутку на інвестиції (ARR) і строку окупності інвестицій (PP).

22. Ситуація, при якій обсяг валових інвестицій підприємства перевищує суму амортизаційних відрахувань, свідчить про те, що:

- А) виробничий потенціал підприємства збільшується;
- Б) виробничий потенціал підприємства знижується;
- В) виробничий потенціал підприємства залишається незмінним.

23. Як називається грошовий потік при якому у процесі реалізації інвестиційного проекту, інвестиції здійснюються одночасно або протягом декількох послідовних періодів, з таким притоком коштів:

- А) ординарний;
- Б) неординарний;
- В) паралельний.

24. Яким повинен бути рівень прибутковості інвестицій, що спрямовуються на фінансування інвестиційного проекту, щоб його реалізацію можна було б уважати доцільною, якщо відомо, що прибутковість депозитних операцій у це ж час становить 16 %:

- А) більш 16 %;
- Б) менш 16 %;
- В) 16 %?

25. Яким має бути значення внутрішньої норми рентабельності інвестицій, щоб реалізацію інвестиційного проекту можна було б уважати доцільною, якщо відомо, що вартість інвестиційних ресурсів становить 19 %:

- А) більш 19 %;
- Б) менш 19 %;
- В) 19 %?

26. Яким відношенням зв'язані два інвестиційні проекти, якщо відомо що при реалізації одного з них збільшуються доходи по іншому:

- А) заміщення;
- Б) компліментарності;
- В) залежності.

27. Який з перерахованих заходів належить до непрямих методів державного регулювання інвестиційної діяльності:

- А) регулювання фондового ринку;
- Б) надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик для розвитку окремих регіонів, галузей;
- В) регулювання участі інвестора в приватизації власності.

28. Який з перерахованих заходів належить до прямих методів державного регулювання інвестиційної діяльності:

- А) установлення державних норм і стандартів;
- Б) регулювання фондового ринку;
- В) політика заохочення іноземних інвестицій?

29. Який показник характеризує максимально припустимий відносний рівень витрат, які можуть мати місце при реалізації інвестиційного проекту:

- А) середня норми прибутку на інвестиції (ARR);
- Б) індекс рентабельності інвестицій (PI);
- В) внутрішня норма прибутковості інвестицій (IRR)?

30. Протягом попереднього періоду, на підприємстві забезпечується розширене відтворення, у випадку якщо за цей період:

- А) сума чистих інвестицій підприємства більше нуля;
- Б) сума валових інвестицій підприємства більше нуля;
- В) сума амортизаційних відрахувань підприємства більше нуля.

31. Неординарним називають потік коштів при якому:
- А) інвестиції, здійснюються одночасно або протягом декількох послідовних періодів, з наступним притоком коштів;
  - Б) притоки коштів чергуються в будь-якій послідовності з їхніми відтоками;
  - В) грошовий потік складається тільки з притоків.
32. Загальний обсяг інвестованих засобів у певному періоді діяльності підприємства зменшений на суму амортизаційних відрахувань за цей же період становить:
- А) валові інвестиції підприємства;
  - Б) чисті інвестиції підприємства;
  - В) зовнішні інвестиції.
33. Від форми протікання інвестиційного процесу залежить:
- А) сума отриманого доходу на інвестиційний капітал;
  - Б) період між вкладенням інвестиційних коштів і одержанням прибутку від цих вкладень;
  - В) кількість інвесторів, задіяних в інвестиційному проекті.
34. Оцінка організаційно-правового, адміністративного, політичного середовища, у якому буде здійснюватися реалізація проекту й пристосування його до того середовища, а також пристосування самої організаційної структури фірми до проекту становить:
- А) інституціональний аналіз;
  - Б) технічний аналіз;
  - В) соціальний (соціально-культурний) аналіз.
35. При яких умовах інвестиційний проект можна вважати за доцільним:
- А) $NPV > 0, PI > 0$;
  - Б) $NPV > 0, PI > 1$;
  - В) $NPV > 0, IRR > 0$.
36. При якій формі протікання інвестиційного процесу інвестиційний прибуток формується до закінчення процесу інвестування капіталу:
- А) паралельне протікання;
  - Б) послідовне протікання
  - В) інтервальне протікання.
37. При послідовному протіканні інвестиційного процесу:
- А) формування інвестиційного прибутку починається до повного завершення процесу інвестування капіталу;
  - Б) інвестиційний прибуток формується після закінчення процесу інвестування капіталу;
  - В) між періодом завершення інвестування капіталу й формуванням інвестиційного прибутку фірми існує певний часовий інтервал.
38. При зниженні рівня інфляції, розмір чистого приведенного доходу:
- А) зменшується;
  - Б) збільшується;
  - В) не змінюється.
39. Процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності й кон'юнктури інвестиційного ринку становить:
- А) інвестиційне планування;
  - Б) інвестиційний менеджмент;

- В) інвестиційну стратегію;
- Г) інвестиційне прогнозування.

40. Ситуація, при якій обсяг валових інвестицій підприємства менше суми амортизаційних відрахувань, свідчить про те, що:

- А) на підприємстві забезпечується розширене відтворення, його виробничий потенціал збільшується;
- Б) виробничий потенціал підприємства знижується;
- В) виробничий потенціал підприємства залишається незмінним.

41. Сукупність економічних відносин, які виникають між продавцями й споживачами інвестиційних товарів і послуг, а також різних об'єктів інвестування становить:

- А) інвестиційний ринок;
- Б) інвестиційну діяльність;
- В) інвестиційний процес.

42. Сума чистих інвестицій підприємства визначається як:

- А) загальний обсяг інвестованих засобів за певний період діяльності підприємства спрямованих на фінансування відновлення устаткування;
- Б) сума валових інвестицій за певний період, збільшена на суму амортизаційних відрахувань за цей же період;
- В) сума валових інвестицій за певний період, зменшена на суму амортизаційних відрахувань за цей же період.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- 1) судження, ступінь засвоєння теорії та методології фінансово-економічних проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою навчально-методичною та науковою літературою, а також із сучасною оперативною інформацією з питань, що розглядаються;
- 4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих фінансово-економічних ситуацій, розв'язанні завдань, проведенні розрахунків при їх виконанні, віднесених до самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Найвищий бал виводиться лише за умови повної відповідності виконаного завдання всім зазначеним критеріям.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). За невиконання вимог оцінка знижується.

Проведення підсумкового контрольного іспиту

Умовою допуску до іспиту є позитивні оцінки відповідно до накопичувальної 100-бальної системи оцінювання знань студентів.

Іспит здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційне завдання складається з п'яти практичних завдань та оцінюється відповідно до кількості балів, яка відведена на іспит у загальній сумі балів. При оцінюванні екзаменаційної роботи слід враховувати, що бали мають розподілятися згідно із трудомісткістю окремих завдань:

ситуаційне завдання 1 – 10 %;

ситуаційне завдання 2 – 15 %;

ситуаційне завдання 3 – 15 %;

ситуаційне завдання 4 – 25 %;

ситуаційне завдання 5 – 30 %.

Зразок екзаменаційного завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Напрямок підготовки

6.030508 "Фінанси та кредит"

Навчальна дисципліна

Інвестування

Екзаменаційний білет

Ситуаційне завдання 1

Інвестор планує придбати споруду вартістю 2 млн грн. Для фінансування цієї угоди отримано кредит на суму 800 тис. грн, вартість якого 22 % річних. При цьому інвестор планує здавати споруду в оренду з метою отримання 15 % доходу на свої інвестиції.

Визначити коефіцієнт капіталізації та зробити відповідні висновки із зазначенням того, яким має бути чистий операційний дохід.

Ситуаційне завдання 2

Визначити сукупну та кінцеву дохідність акції номіналом 11 грн, якою інвестор володів 4 роки, отримуючи при цьому такі дивіденди: перший рік 15 грн, з наступним щорічним приростом 2 %. Відомо, що ціна придбання акції на 5 % перевищувала її номінал, а ціна реалізації становить 113 грн.

Ситуаційне завдання 3

Визначте найвигідніший для інвестора варіант розміщення грошових коштів на депозитний рахунок у комерційний банк (таблиця).

Вихідні дані для розрахунку майбутньої вартості інвестованого капіталу

Показник	Банк А	Банк Б	Банк В
Теперішня вартість капіталу, тис. грн	120	120	120
Тривалість інвестування, років	5	5	5
Кількість нарахувань у році, разів	1	1	2
Відсоткова ставка, %	15	17	14
Схема нарахування відсотків	складна	проста	складна

Ситуаційне завдання 4

ВАТ "КраТос" розглядає доцільність придбання нової технологічної лінії з виробництва фенів Row, вартість якої складає 10 млн грн.

Бізнес-аналітики підприємства за результатами проведеного маркетингового дослідження вважають за необхідне рекомендувати керівництву ВАТ "КраТос" задекларувати таку політику виробництва та реалізації фенів Row:

- 1-й рік – 136 тис. шт. за ціною 100 грн/шт.;
- 2-й рік – 134,5 тис. шт. за ціною 110 грн/шт.;
- 3-й рік – 160,8 тис. шт. за ціною 102 грн/шт.;
- 4-й рік – 160,0 тис. шт. за ціною 100 грн/шт.;
- 5-й рік – 120,0 тис. шт. за ціною 100 грн/шт.

Разом з цим, прогнозується, що у 1-ому році поточні витрати підприємства складуть 6 800 тис. грн, а кожний наступний рік вони зростатимуть на 3 %. Відповідно до амортизаційної політики підприємства знос технологічної лінії має бути обчислений за методом рівномірного списання за нормою 10 % на рік.

Надайте обґрунтовані висновки щодо доцільності придбання нової технологічної лінії по виробництву фенів Row, якщо середньозважена вартість капіталу підприємства складає 20 %.

Ситуаційне завдання 5

ВАТ "Мрія – М" має намір вийти на ринок з новою продукцією. Упровадження цього проекту коштуватиме 180 тис. грн. Крім того, будуть понесені додаткові фінансові витрати у розмірі 50 тис. грн на третьому році функціонування проекту. Фінансування проекту буде здійснюватися виключно за рахунок кредитних ресурсів, вартість яких складатиме 18 % річних.

Бізнес-аналітики підприємства за результатами проведеного маркетингового дослідження вважають за необхідне рекомендувати керівництву ВАТ "Мрія – М" задекларувати таку політику виробництва та реалізації продукції на чотири роки:

щорічний плановий обсяг виробництва та реалізації продукції 6 тис. одиниць за ціною 60 грн, змінні витрати – 36 грн на одиницю.

Підготуйте для ради директорів підприємства повідомлення за такою структурою:
 результати аналізу доцільності впровадження проекту за критеріями чистий
 приведений ефект, індекс рентабельності інвестицій та внутрішня ставка рента-
 бельності інвестицій;
 результати аналізу запасу фінансової міцності підприємства.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
 Протокол № __ від _____.

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

Оцінювання навчальних досягнень студентів за всіма видами навчальних робіт проводиться за **поточним та підсумковим контролем** у письмовій формі.

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова бальна оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять (лекційні, практичні, самостійна робота) та контрольні заходи (табл. 9)

Таблиця 9

Розподіл балів з навчальної дисципліни

За що можна отримати бали		Кількість балів	Максимально можлива кількість балів
Поточна робота на практичних заняттях	10 занять	max 1	10
Контрольна робота (практична)	4 кр	max 5	20
Контрольна робота (теоретична)	2 кр	max 5	10
Звіт із СРС	1	max 15	15
Підсумковий захист практичних робіт виконаних з індивідуальним коефіцієнтом	1	max 5	5
Іспит		max 40	40
		Усього	100

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 10).

Таблиця 10

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Сума балів	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	відмінно
B	82 – 89	добре
C	74 – 81	
D	64 – 73	задовільно
E	60 – 63	
FX	35 – 59	незадовільно
F	1 – 34	

13. Рекомендована література

13.1. Основна

1. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. – К. : Знання, 2007. – 685 с.
2. Бочаров В. В. Инвестиции / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2009. – 380 с.
3. Гончаров А. Б. Інвестування : навч. посіб. / А. Б. Гончаров. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 240 с.
4. Гриньова В. М. Інвестування : навч. посібн. / В. М. Гриньова. – Х. : ВД "Інжек", 2003. – 320 с.
5. Данілов О. Д. Інвестування : навч. посібн. / О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О. Г. Чумаченко. – Ірпінь, 2009. – 377 с.
6. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посібн. / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
7. Інвестування : підручник. Затверджено МОН / за ред. Л. О. Омелянвич. – К., 2012. – 278 с.

8. Кириченко О. А. Інвестування : підручник / О. А. Кириченко, С. А. Єрохін. – К. : Знання, 2009. – 573 с.
9. Кравцова Л. В. Інвестування / Л. В. Кравцова. – Донецьк : ДонІЕК, 2008. – 100 с.
10. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т. В. Майорова. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
11. Мойсеєнко І. П. Інвестування : навч. посібн. / І. П. Мойсеєнко. – К. : Лібра, 2006. – 490 с.
12. Музиченко А. С. Інвестиційна діяльність в Україні : навч. посібн. / А. С. Музиченко. – К. : Кондор, 2005. – 406 с.
13. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, С. В. Онікієнко, Ю. М. Коваленко. – К. : КНЕУ, 2003. – 134 с.
14. Положение о порядке эмиссии платежных карточек и осуществлении операций с их применением : Постановление Правления НБУ № 367 от 27 августа 2001 года // Бухгалтерия. – 2003. – № 19. – С. 26–36.
15. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р № 93/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
16. Про захист іноземних інвестицій на Україні : Закон України від 10.09.91 № 1540а – XII // ВВР. – 1991. – № 46. – С. 616.
17. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-XII від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
18. Про фінансовий лізинг : Закон України № 1381-IV від 11.12.2003 р. // Урядовий кур'єр. – 2004. – № 8. – С. 10.
19. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України від 15.03.2001 р. № 2299-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua
20. Федоренко В. Г. Інвестознавство : підручник / В. Г. Федоренко. – 3-тє вид., допов. – К. : МАУП, 2008. – 480 с.
21. Череп А. В. Інвестознавство : підручник / А. В. Череп. – К. : Кондор, 2006. – 398 с.
22. Щукін Б. М. Інвестування : курс лекцій / Б. М. Щукін. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.

13.2. Додаткова

23. Бережна І. А. Ретроспективний аналіз сутності інвестицій / І. А. Бережна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 4. – С. 68–72.
24. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента / И. А. Бланк. – К. : Ольга-Н, Ника-Центр. – Т. 2. – 2004. – 512 с.
25. Бланк И. А. Управление капиталом : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ольга, Ника-Центр, 2004. – 576 с.
26. Гринев В. Ф. Инновационный менеджмент : учебн. пособ. / В. Ф. Гринев. – К. : МАУП, 2000. – 148 с.
27. Демидович В. В. Формування державної політики розвитку інвестиційної діяльності в Україні / В. В. Демидович // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2008. – № 2. – С. 74–78.
28. Должанський І. З. Бізнес-план. Технологія розробки / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К. : ЦУЛ, 2006. – 384 с.
29. Захарін С. Заощадження та інвестиції в корпоративному секторі України в контексті макроекономічного розвитку / С. Захарін // Економіка України. – 2009.– № 5. – С. 36–45.
30. Килячков А. А. Рынок ценных бумаг и биржевое дело / А. А. Килячков, Л. А. Чалдаева. – М. : Юрист, 2000. – 184 с.
31. Крушвиц Л. Финансирование и инвестиции. Неклассические основы теории финансов / Л. Крушвиц ; пер. с нем. – СПб. : Питер, 2005. – 289 с.
32. Лахметкина Н. П. Инвестиционная стратегия предприятия : учебн. пособ. / Н. П. Лахметкина. – М. : КноРус, 2006. – 224 с.
33. Ли Ч. Финансы корпораций: теория, методы и практика / Ч. Ли, Д. Финнерти ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 292 с.
34. Лобанова Е. Н. Финансовый менеджер / Е. Н. Лобанова, М. А. Лимитовский. – М. : ДЕКА, 2006. – 264 с.
35. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні / О. К. Малютін // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 64–74.
36. Мертенс А.В. Инвестиции / А. В. Мертенс. – К. : Киев. инвестиц. агенство, 2003. – 234 с.
37. Пересада А. Управління інвестиційним процесом / А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
38. Сазонець І. Л. Інвестиційна діяльність корпорацій / І. Л. Сазонець, О. Д. Сучкова. – К. : МАУП, 2007. – 192 с.

39. Страховий та інвестиційний менеджмент : підручник / В. Г. Федоренко, В. Б. Захожай, О. Г. Чувардинський та ін. ; під керівн. і наук. ред. В. Г. Федоренка – К. : МАУП, 2002. – 344 с.

40. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій : навч. посібн. / Н. О. Татаренко, А. М. Поручник. – К. : КНЕУ, 2006. – 160 с.

41. Шарп У. Ф. Инвестиции / У. Ф. Шарп, Г. Дж. Александер, Дж. В. Бэйли ; пер. с англ. – М. : Инфра-М, 2003. – 1024 с.

42. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : монографія / О. М. Ястремська. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 488 с.

13.3. Ресурси мережі Internet

43. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку. – Режим доступу : www.in.gov.ua.

44. Офіційний сайт Міністерства статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

45. Сайт Державного агентства України з інвестицій та інновацій. – Режим доступу : www.in.gov.ua.

46. Сайт агенції з науки і інновацій. – Режим доступу : www.fasi.gov.ru.

47. Сайт Державного департаменту інтелектуальної власності. – Режим доступу : www.sdip.gov.ua.

48. Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

49. Сайт Європейської асоціації трансферу технологій, інновацій та промислової інформації. – Режим доступу : www.codris.ru.

50. Сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : www.me.gov.ua.

51. Сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

52. Сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

53. Сайт присвячений інноваціям та інвестиціям. – Режим доступу : www.innopolis.info.

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Структура навчальної дисципліни.....	9
4. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	10
5. Плани лекцій	14
6. Теми семінарських занять	16
7. Теми практичних занять	18
8. Самостійна робота студентів	21
9. Контрольні запитання для самодіагностики	24
10. Методи навчання та активізації навчального процесу.....	29
11. Індивідуально-консультативна робота.....	32
12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	32
13. Рекомендована література.....	43
13.1. Основна	43
13.2. Додаткова	45
13.3. Ресурси мережі Internet	46

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни

"ІНВЕСТУВАННЯ"

для студентів напряму підготовки 6.030508

"Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси"

всіх форм навчання

Укладачі: **Журавльова Ірина Вікторівна**

Калишенко Валентина Олександрівна

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Пушкар І. П.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 24.

Підп. до друку

Формат 60 × 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,0. Обл.-вид. арк. 3,75. Тираж

прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.